

Pluskwiaki różnoskrzydłe (Hemiptera: Heteroptera) północno-zachodniej Polski. Część 7. Rodzaj *Brachycoleus* (FIEBER, 1858) (Miridae)

True bugs (Hemiptera: Heteroptera) of North-Western Poland.
Part 7. Genus *Brachycoleus* (FIEBER, 1858) (Miridae)

Marek BUNALSKI

Katedra Entomologii i Ochrony Środowiska, Wydział Rolnictwa, Ogrodnictwa i Bioinżynierii, Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu,
ul. Dąbrowskiego 159, 60-594 Poznań; e-mail: marek.bunalski@up.poznan.pl; ORCID: 0000-0001-6969-7625

ABSTRACT: The distribution of the species from the genus *Brachycoleus* (FIEBER, 1858) in Poland has been analysed as well as new information on the occurrence of *Brachycoleus decolor* REUTER, 1887 has been presented. The identification key for the species from the genus *Brachycoleus* occurring in Poland has also been provided.

KEY WORDS: true bugs, Poland, distribution, new records, key.

Palearktyczny rodzaj *Brachycoleus* (FIEBER, 1858) skupia dziewięć gatunków rozmieszczonych w pasie ciągnącym się od zachodniego Śródziemnomorza, przez Turcję i Iran, po Kazachstan (SCHUH 2002-2013). Z uwagi na ciepłolubność (GORCZYCA i WOLSKI 2011) do Europy Środkowej, w tym i Polski, przenikają zaledwie dwa gatunki: *Brachycoleus decolor* REUTER, 1887 i *Brachycoleus pilicornis* (PANZER, 1805) (GIERLASIŃSKI i TASZAKOWSKI 2013-2021).

Cechy odróżniające rodzaj *Brachycoleus* od pozostałych przedstawicieli plemienia Mirini zawierają między innymi klucze WAGNERA (1952) oraz WAGNERA i WEBERA (1967), a w literaturze krajowej katalog GORCZYCY i WOLSKIEGO (2011).

Brachycoleus decolor REUTER, 1887 (Ryc. 1)

Areał rozszedlenia gatunku obejmuje niemal całą Europę południową i środkową oraz Turcję, sięgając na wschodzie po południową Syberię i Azję Centralną (GORCZYCA i WOLSKI op.cit.).

W Polsce podawany był z Pojezierza Pomorskiego (STICHEL 1960), Niziny Mazowieckiej (BILEWICZ-PAWIŃSKA 1961, LIS J.A. i in. 1995, GORCZYCA 2004), Podlasia (GORCZYCA i HERCZEK 1991, LIS J.A. i in. 1995, GORCZYCA 2004) oraz Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SCHOLTZ 1847, ASSMANN 1854, SCHOLZ 1931) (Ryc. 2).

Poniżej przedstawiono nowe obserwacje.

- Podlasie: FD30 Mielnik n/Bugiem ad Siemiatycze, 26 VI 2010, 1 ex., łąki ziołoroślowe, w czerpak, leg. et det. M. BUNALSKI;
- Pojezierze Pomorskie: VU47 rez. Słoneczne Wzgórza ad Raduń, 16 VI 2021, 6 exx., murawa kserotermiczna, w czerpak, leg. et det. M. BUNALSKI.

Brachycoleus decolor jest związany pokarmowo z różnymi roślinami zielnymi, głównie z rodziny selerowatych (*Apiaceae*). Zimuje w stadium jaja, postaci dorosłe pojawiają się w czerwcu i lipcu (GORCZYCA i WOLSKI op.cit.).

Został umieszczony w „Polskiej czerwonej księdze zwierząt. Bezkręgowce” (GORCZYCA 2004) z kategorią VU (narażony).

Brachycoleus pilicornis (PANZER, 1805)

Gatunek zasiedla porozrywany areał ciągnący się od Francji i Włoch, przez Węgry i Ukrainę aż po Kazachstan. Na izolowanych stanowiskach występuje również w Austrii i w południowych Niemczech (SCHUH op.cit.).

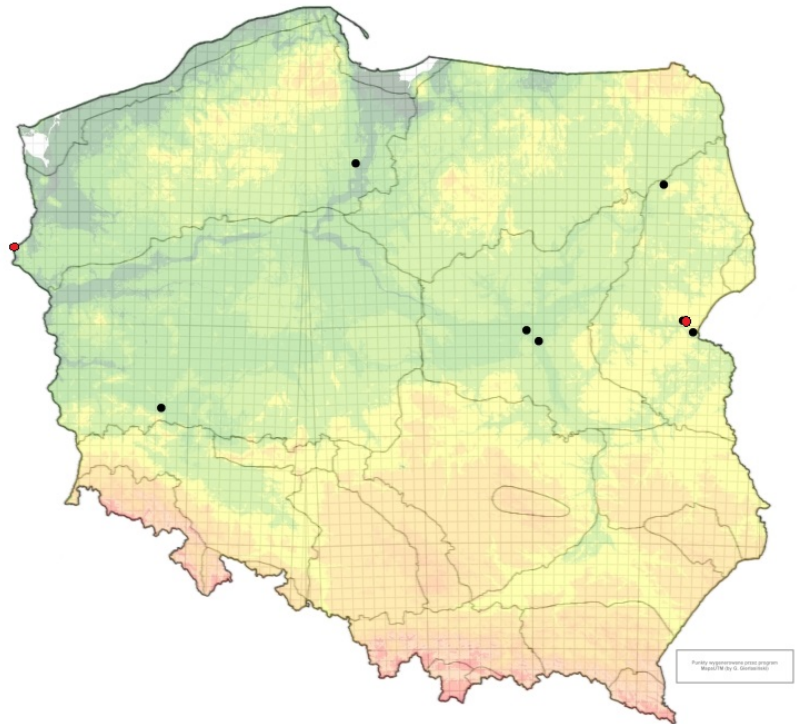
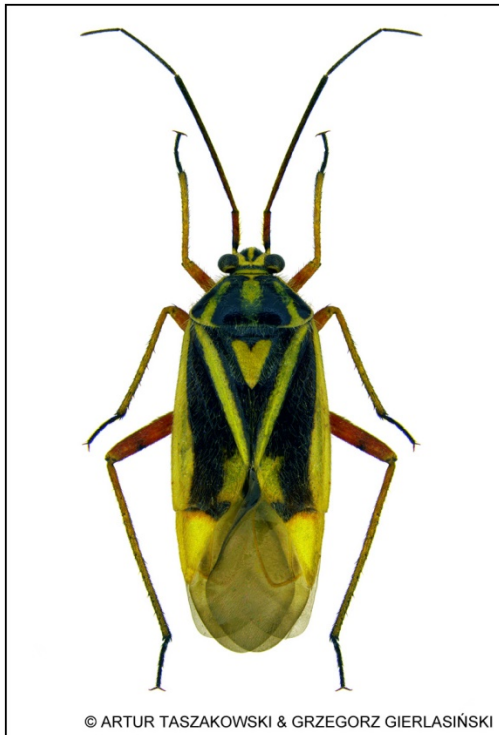
Jedyne informacje na temat występowania *Brachycoleus pilicornis* w Polsce pochodzą z Roztocza (STRAWIŃSKI 1960): FB61 Łabunie koło Zamościa, 10 VII 1957, 1 ex., polana zlokalizowana pomiędzy zagajnikiem sosnowym a uprawami zbożowymi, na *Euphorbia* sp.

Mimo intensywnych badań prowadzonych w kolejnych dziesięcioleciach nie udało się potwierdzić występowania tego gatunku na obszarze kraju.

Pokarmowo związany jest z roślinami z rodzaju wilczomlecz (*Euphorbia*). Zimuje w stadium jaja, imago pojawiają się od maja do sierpnia (GORCZYCA i WOLSKI op.cit.). STRAWIŃSKI (1960) traktuje go jako gatunek stepowy.

Klucz do oznaczania krajowych gatunków z rodzaju *Brachycoleus*

1. Głowa, przedplecze i tarczka z ciemnym rysunkiem, półpokrywy, w tym klinik – jednobarwne, dł. 6,5–7,0 mm, na *Euphorbia* sp.
..... *pilicornis* (PANZ.)
- Wierzch ciała z kontrastowym, ciemnym rysunkiem na żółtym tle, klinik dwubarwny (Ryc. 1), dł. 6,7–8,7 mm, na *Apiaceae*
..... *decolor* REUT.

Ryc. 1–2. *Brachycoleus decolor* REUT.: 1 – imago, widok z góry (GIERLASIŃSKI i TASZAKOWSKI 2013-2021), 2 – rozmieszczenie w Polsce: ● dane literaturowe, ● nowe stanowiska (GIERLASIŃSKI i TASZAKOWSKI 2013-2021, zmodyfikowane).

Fig. 1–2. *Brachycoleus decolor* REUT.: 1 – imago, dorsal view (GIERLASIŃSKI & TASZAKOWSKI 2013-2021), 2 – ditribution in Poland: ● literature data, ● new records (modified from GIERLASIŃSKI & TASZAKOWSKI 2013-2021).

Podsumowanie

Palearktyczny rodzaj *Brachycoleus* (FIEB.) reprezentowany jest w Polsce przez dwa gatunki: *B. pilicornis* (PANZ.) i *B. decolor* REUT.

Dane dotyczące występowania *Brachycoleus pilicornis* (PANZ.) opierają się na pojedynczym okazie pochodzącym z okolic Zamościa (STRAWIŃSKI 1960) i nie zostały potwierdzone nowymi obserwacjami.

Brachycoleus decolor REUT. notowany był na kilku stanowiskach zlokalizowanych głównie we wschodniej Polsce. Nowe obserwacje potwierdzają jego utrzymywanie się w okolicach Hrubieszowa (Podlasie) oraz przesuwają północno-zachodnią granicę arealu w okolice Radunia nad Odrą (Pomorze Zachodnie).

SUMMARY

The palearctic genus *Brachycoleus* (FIEB.) is represented in Poland by two species: *B. pilicornis* (PANZ.) and *B. decolor* REUT. The data concerning the occurrence of *Brachycoleus pilicornis* (PANZ.) are based on a single observation from Southeastern Poland (STRAWIŃSKI 1960), which has not been confirmed by any new observations.

Brachycoleus decolor REUT. was recorded from a few localities distributed mainly in Eastern Poland. New observations confirm its steady presence in the environs of Hrubieszów (Podlasie region) as well as its northwestward expansion towards Raduń nad Odrą (West Pomerania).

PIŚMIENNICTWO

- ASSMANN A. 1854. Hemiptera. Verzeichnis der bisher in Schlesien aufgefundenen wanzenartigen Insekten. Zeitschrift für Entomologie, **8**: 1-106.
- BILEWICZ-PAWIŃSKA T. 1961. Wpływ zadrzewień na dynamikę ilościową pluskwiaków różnoskrzydłych (Heteroptera). Ekologia Polska, Ser. A, **9**: 61-77.
- GIERLASIŃSKI G., TASZAKOWSKI A. 2013-2021. Pluskwiaki różnoskrzydłe (Hemiptera: Heteroptera) Polski. <http://www.heteroptera.us.edu.pl> (dostęp 15.09.2021).
- GORCZYCA J. 2004. *Brachycoleus decolor* REUTER, 1877. (s. 74) [W:] Z. GŁOWACIŃSKI, J. NOWACKI (red.): Polska czerwona księga zwierząt. Bezkręgowce. Instytut Ochrony Przyrody PAN – Akademia Rolnicza im. A. Cieszkowskiego, Kraków – Poznań. 448 ss.
- GORCZYCA J., HERCZEK A. 1991. Tasznicowate (Miridae, Heteroptera) niektórych zbiorowisk roślinnych okolic Mielnika n. Bugiem. Acta Biologica Silesiana, **18**: 118-125.
- GORCZYCA J., WOLSKI A. 2011. A catalogue of plant bugs (Heteroptera: Miridae) of Poland. Part II. Subfamily Mirinae. Catalogus Faunae Poloniae, New Series, **3**: 1-172.
- LIS J.A., LIS B., GORCZYCA J. 1995. Pluskwiaki różnoskrzydłe (Heteroptera) środkowego basenu Doliny Biebrzy. Wiadomości Entomologiczne, **14** (2): 85-93.
- PANZER G.W.F. 1805. *Capsus pilicornis* Panzer. (Nro. 22) [W:] Fauna insectorum Germaniae initio, oder, Deutschlands Insecten. Heft 99. Nürnberg.
- REUTER O.M. 1887. Trips to Turkestan by charter member H.P. Fedtschenko. No. 19, vol. II Zoogeographical Investigations. Part V (Hemiptera I). Ezhegodnik Imperatorskogo Obshchestva Lyubitelei Estestvoznaniya, Antropologii i Etnografii, **34** (4): 1-39.
- SCHOLTZ H. 1847 (1846). Prodröm zur einer Rhynchoten-Fauna von Schlesien. Übersicht der Arbeiten und Veränderungen Schlesischen Gesellschaft für Vaterländische Kultur: 104-164.
- SCHOLZ M.F.R. 1931. Verzeichnis der Wanzen Schlesiens. Entomologischer Anzeiger, **11**: 79-82, 99-102, 117-120.
- SCHUH R.T. 2002-2013. On-line Systematic Catalog of Plant Bugs (Insecta: Heteroptera: Miridae). <http://research.amnh.org/pbi/catalog> (dostęp 12.09.2021).
- STICHEL W. 1960. Gotthold Kunows Wanzenfauna von Ost- und Westpreussen. Berlin. 80 ss.
- STRAWIŃSKI K. 1960. Pluskwiaki różnoskrzydłe (Hemiptera – Heteroptera) śródleśnych środowisk z roślinnością kserotermiczną w okolicach Łabuń (pow. Zamość). Ekologia Polska, **6**: 139-159.
- WAGNER E. 1952. Blindwanzen oder Miriden. Die Tierwelt Deutschlands und der angrenzenden Meeresteile nach Merkmalen und nach ihrer Lebensweise, **41**: 1-218.
- WAGNER E., WEBER H.H. 1967. Heteropteres Miridae. Faune de France, **67**: 1-590.

Wpłynęło: 24 września 2021

Zaakceptowano: 29 października 2021